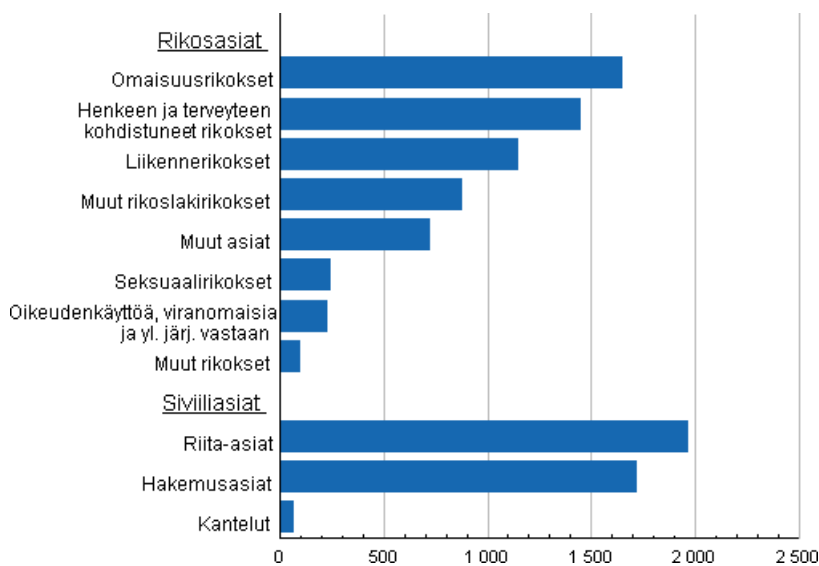

Hovioikeuksien ratkaisut 2012

Hovioikeuksissa ratkaistujen asioiden määrä pieneni 7 prosenttia vuonna 2012

Hovioikeudet ratkaisivat 10 200 asiaa vuonna 2012, mikä on 7 prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin. Käsitellyistä asioista oli rikosoikeudellisia asioita 6 500, riita-asioita 2 000 ja hakemusasioita 1 700. Rikosasioista suurin osa oli edellisvuoden tapaan omaisuusrikoksia, henkeen ja terveyteen kohdistuneita rikoksia sekä liikenne rikoksia. Hovioikeuksiin saapui 9 800 asiaa vuonna 2012 eli noin 5 prosenttia vähemmän kuin edellisenä vuotena. Tiedot käyvät ilmi Tilastokeskuksen julkaisemista luvuista.

Hovioikeuksissa ratkaistut asiat 2012

Hovioikeudet muuttivat käräjäoikeuden päätöksen perusteluja ja lopputulosta näytön uudelleen arvioinnin tai muun syyn takia 28 prosentissa kaikista asioista. 30 prosentissa tapauksista hovioikeudet eivät muuttaneet alioikeuden ratkaisua ja 13 prosentissa muutettiin vain perusteluja. Perusteluja ja lopputulosta muutettiin useammin rikosoikeudellisissa asioissa (30 %) kuin siviiliasioissa (23 %).

Vuoden 2011 alussa otettiin valitusasiassa käräjäoikeudesta hovioikeuteen seulontamenettelyn tilalle ns. jatkokäsittelylupa. Vuoden 2012 aikana hovioikeudet eivät myöntäneet jatkokäsittelylupaa 1 570 asialle. Suurin osa näistä, yli 86 prosenttia, oli rikosoikeudellisia asioita.

Pääkäsittelyssä eli suullisessa käsittelyssä ratkaistiin 3 078 asiaa, mikä on 30 prosenttia kaikista käsitellyistä asioista. Vuonna 2012 pääkäsitteltyjen asioiden määrä pieneni 3 prosenttiyksikköä verrattuna edellisenä vuotena pääkäsittelyihin. Vuonna 2012 kaksi kolmasosaa pääkäsittellyistä asioista oli rikosasioita. Rikosasioista pääkäsittelyyn etenivät erityisesti henkirikokset, törkeät kätkemisrikokset ja törkeät rahanpesurikokset, raiskaukset sekä muut seksuaalirikokset. Riita-asioista pääkäsittelyyn eteni suhteellisesti eniten mm. potilasvahinkolain mukaiset vahingonkorvausasiat sekä työsuhteen irtisanomisesta tai purkamisesta aiheutuneet riidat.

Käsittelyajat lyhentyneet, ajoissa suurta vaihtelua

Asioiden käsittelyajat hovioikeuksissa ovat lyhentyneet koko 2000-luvun. Keskimääräinen käsittelyaika oli kymmenen vuotta sitten, vuonna 2003, lähes kolme kuukautta pidempi kuin vuoden 2012 keskimääräinen käsittelyaika, 5,9 kuukautta. Erityisen paljon kymmenessä vuodessa ovat vähentyneet yli vuoden kestäneet käsittelyt. Vuonna 2003 joka neljännen asian käsittely vei vähintään vuoden, mutta vuonna 2012 enää vain joka yhdeksännen.

Rikosoikeudellisten asioiden käsittelyyn kului vuonna 2012 keskimäärin 5,6 kuukautta. Rikosoikeudellisista asioista yli vuoden käsittely kesti törkeissä tai ammattimaisissa kätkemisrikoksissa sekä eräiden aineettomien oikeuksien loukkaamisissa. Lyhyimpään, enintään 3,5 kuukautta, käsiteltiin mm. liikenne rikoksia, lähestymiskieltoasioita, pakkokeinoasioita ja rikosasioiden kanteluita.

Siviiliasioden keskimääräinen käsittelyaika hovioikeuksissa oli 6,4 kuukautta. Riita-asioita käsiteltiin keskimäärin 8,5 kuukautta ja hakemusasioita keskimäärin 4,2 kuukautta. Riita-asioista pisimmän ajan veivät mm. monet aineettoman oikeuden asiat. Hakemusasioista keskimääräistä pidempään käsiteltiin mm. pitkäaikaisvankien vapauttamismenettelyyn liittyviä asioita.

Sisällys

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Saapuneet, ratkaistut ja vireillä olleet asiat hovioikeuksissa 2002–2012.....	4
Liitetaulukko 2. Hovioikeuksissa ratkaistujen asioiden käsittelyajat 2012.....	4
Liitetaulukko 3. Ratkaistut asiat hovioikeuksittain vuosina 2002–2012.....	4
Liitetaulukko 4. Käsitellyt, siirtyneet ja vuoden aikana saapuneet asiat hovioikeuksittain 2011–2012	5
Laatuseloste: Hovioikeuksien ratkaisut.....	6

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Saapuneet, ratkaistut ja vireillä olleet asiat hovioikeuksissa 2002–2012

Vuosi	Vuoden aikana saapuneet asiat	Ratkaistut asiat	Ratkaistujen asioiden käsittelyaika keskimäärin, kk	Vireillä vuoden lopussa
2002	13 087	12 413	8,2	9 224
2003	12 494	12 416	8,7	9 363
2004	12 573	14 067	8,1	7 875
2005	12 509	12 916	7,8	7 042
2006	11 705	12 293	7,6	6 357
2007	11 319	12 076	7,5	5 656
2008	11 359	11 547	6,9	5 387
2009	11 263	11 264	6,6	5 388
2010	10 933	11 254	6,6	5 045
2011	10 320	10 991	6,2	4 458
2012	9 777	10 227	5,9	3 888

Liitetaulukko 2. Hovioikeuksissa ratkaistujen asioiden käsittelyajat 2012

Asiat	Ratkaistut asiat	Käsittelyaika hovioikeudessa alle 2 kk	Käsittelyaika hovioikeudessa 2-5 kk	Käsittelyaika hovioikeudessa 6-11 kk	Käsittelyaika hovioikeudessa vähintään vuosi	Käsittelyaika hovioikeudessa keskimäärin, kk
Asiat yhteensä	10 227	2 654	3 292	3 096	1 185	5,9
Rikosoikeudelliset asiat	6 454	1 803	2 080	1 944	627	5,6
-rikoslakirikokset	5 620	1 347	1 820	1 843	610	6,0
Siviiliasiat	3 773	851	1 212	1 152	558	6,4
-riita-asiat	1 971	229	456	790	496	8,5
-hakemusasiat	1 727	583	729	353	62	4,2
-kantelut	75	39	27	9	-	2,8

Liitetaulukko 3. Ratkaistut asiat hovioikeuksittain vuosina 2002–2012

Vuosi	Yhteensä	Helsingin hovioikeus	Itä-Suomen hovioikeus	Turun hovioikeus	Vaasan hovioikeus	Kouvolan hovioikeus	Rovaniemen hovioikeus
2002	12 413	3 812	1 503	3 239	1 576	1 403	880
2003	12 416	3 793	1 512	3 164	1 671	1 401	875
2004	14 067	4 717	1 674	3 361	1 806	1 466	1 043
2005	12 916	4 280	1 510	2 907	1 796	1 406	1 017
2006	12 293	3 816	1 540	2 632	1 762	1 389	1 154
2007	12 076	4 000	1 497	2 426	1 608	1 344	1 201
2008	11 547	3 516	1 233	2 854	1 564	1 279	1 101
2009	11 264	3 180	1 209	2 937	1 593	1 179	1 166
2010	11 254	3 200	1 257	2 913	1 570	1 171	1 143
2011	10 991	3 576	1 051	2 695	1 461	1 106	1 102
2012	10 227	3 309	1 080	2 457	1 359	1 019	1 003

Liitetaulukko 4. Käsitellyt, siirtyneet ja vuoden aikana saapuneet asiat hovioikeuksittain 2011–2012

Hovioikeus	Loppuun käsitellyt asiat		Käsittelyaika hovioikeudessa keskimäärin, kk		Edelliseltä vuodelta siirtyneet		Vuoden aikana saapuneet asiat		Seuraavaan vuoteen siirtyneet	
	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011
Yhteensä	10 227	10 991	5,9	6,2	4 890	5 575	9 777	10 320	3 888	4 458
Helsingin hovioikeus	3 309	3 576	6,5	6,4	1 694	1 892	3 211	3 406	1 415	1 588
Itä-Suomen hovioikeus	1 080	1 051	5,3	5,5	433	465	1 032	1 012	339	398
Turun hovioikeus	2 457	2 695	5,9	6,7	1 212	1 456	2 254	2 456	859	1 097
Vaasan hovioikeus	1 359	1 461	6,5	6,9	747	805	1 366	1 395	697	693
Kouvolan hovioikeus	1 019	1 106	3,4	3,5	298	360	975	1 045	206	226
Rovaniemen hovioikeus	1 003	1 102	6,1	6,7	506	597	939	1 006	372	456

Laatuseloste: Hovioikeuksien ratkaisut

1. Tilastotietojen relevanssi

Hovioikeuksien ratkaisut -tilasto kuvaa loppuun käsiteltyjä siviili- ja rikosasioita ratkaisun ja asian laadun mukaan hovioikeuspiireittäin, vuoden aikana vireillä olleita asioita sekä asian ratkaisuun kulunutta aikaa. Siviiliasioissa tietoja on myös asian kokonaiskäsitteilyajasta, käräjäoikeuteen saapumisesta hovioikeuden ratkaisupäivään sekä rikosasioissa rikoksen tekoajasta hovioikeuden päätöspäivään, syyteharkintaan ja esitutkintaan keskimäärin kuluneesta ajasta. Rikosasioissa kokonaiskäsitteilyyn, syyteharkintaan ja esitutkintaan kuluneesta ajasta tiedot on saatu syyttäjien ja alioikeuksien rikosasioiden asianhallintajärjestelmään (Sakari) kirjatuihin jutuista.

Hovioikeudet ovat yleisiä ylioikeuksia käräjäoikeustason yläpuolella. Hovioikeuksia on kuusi: Turun, Vaasan, Itä-Suomen, Helsingin, Kouvolan ja Rovaniemen hovioikeudet. Käräjäoikeudet on jaettu vastaavasti kuuteen hovioikeuspiiriin.

Hovioikeuksien tehtävänä on toimia yleisenä muutoksenhakuasteena käräjäoikeuden ratkaisuun. Muutoksenhakuaineet voidaan ryhmitellä varsinaisiin ja ylimääräisiin muutoksenhakuaineisiin. Varsinaisista muutoksenhakuaineista tärkein on valitus. Varsinaisiin muutoksenhakuaineisiin luetaan myös takaisinsaanti yksipuolista tuomiota vastaan, jolloin asia voidaan ottaa uudelleen käsiteltäväksi ratkaisun tehneessä alioikeudessa. Ylimääräisiä muutoksenhakuaineita ovat kantelu tuomiovirheen perusteella, lainvoiman saaneen tuomion purkaminen ja menetetyt määräajan palauttaminen. Asianosaisen, joka tahtoo hakea muutosta käräjäoikeuden ratkaisuun, on ilmoitettava siihen tyytymättömyyttä viimeistään seitsemäntenä päivänä siitä päivästä, jona käräjäoikeuden ratkaisu julistettiin tai annettiin. Määräaika valituksen tekemiseen on 30 päivää käräjäoikeuden ratkaisupäivästä lukien. Joissakin lainkäyttöasioissa hovioikeus toimii myös ensimmäisenä oikeusasteena. Rikosasioissa tällaisia asioita ovat valtiollisesti merkittävät, kuten maanpetos- ja valtiopetosrikokset sekä korkeita virkamiehiä koskevat asiat. Myös määrätty siviiliasiat hovioikeus käsittelee ensimmäisenä oikeusasteena.

Valitusasian käsittelystä hovioikeudessa säädetään oikeudenkäymiskaareissa. Lokakuusta 2003 vuoden 2010 loppuun käräjäoikeuden ratkaisusta hovioikeuteen tehdyt valitukset käsiteltiin ensin ns. **seulontamenettelyssä**. Siinä hovioikeus päätti, otetaanko valitus enempään tutkintaan vai hylätäänkö se heti. Valitusta ei otettu täystutkintaan, jos kolme hovioikeuden jäsentä oli yksimielisiä siitä, että asia on ratkaistu käräjäoikeudessa oikein. Seulontamenettelyä sovellettiin 1.10.2003 jälkeen annettuihin käräjäoikeuden ratkaisuihin, joihin oli haettu muutosta.

Vuoden 2011 alussa oikeudenkäymiskaareen tehtiin muutoksia koskien valitusasian käsittelyä hovioikeudessa. Seulontamenettelyn tilalle tuli ns. **jatkokäsittelylupa**. Riita-asiassa valittaja tarvitsee jatkokäsittelyluvan, jos hovioikeudessa on kysymys vain saamisesta ja valittajan vaatimuksen ja käräjäoikeuden ratkaisun lopputuloksen välinen erotus ei ole yli 10 000 euroa.

Rikosasiassa vastaaja tarvitsee jatkokäsittelyluvan, jos häntä ei ole tuomittu ankarampaan rangaistukseen kuin neljä kuukautta vankeutta. Syyttäjät ja asianomistajat tarvitsevat jatkokäsittelyluvan, jos valitus koskee rikosta, josta ei syytteessä mainittujen seikkojen vallitessa ole säädetty ankarampaa rangaistusta kuin sakko tai enintään kaksi vuotta vankeutta. Erikseen on säädetty muutamia asiaryhmiä, joissa jatkokäsittelylupaa ei edellä sanotuista rajoista huolimatta tarvita. Tällaisia ovat muun muassa lähestymiskieltoa, sakon muuntorangaistuksen määräämistä ja lapsen elatusta koskevat asiat.

Jatkokäsittelylupa on myönnettävä, jos

- ilmenee aiheita epäillä käräjäoikeuden ratkaisun lopputuloksen oikeellisuutta,
- käräjäoikeuden ratkaisun lopputuloksen oikeellisuutta ei ole mahdollista arvioida jatkokäsittelylupaa myöntämättä,
- lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa asioissa on tärkeä myöntää asiassa jatkokäsittelylupa
- luvan myöntämiseen on muu painava syy.

Jos valitusasiassa ei tarvita jatkokäsittelylupaa tai lupa myönnetään, hovioikeus jatkaa asian käsittelyä. Jos jatkokäsittelylupaa ei myönnetä, käräjäoikeuden ratkaisu jää pysyväksi.

Riita-asioiden vapaamuotoinen **sovittelumenettely** otettiin yleisissä tuomioistuimissa käyttöön vuoden 2006 alussa. (Laki riita-asioiden sovittelusta yleisissä tuomioistuimissa 2005/663).

Vuodesta 2008 alkaen tilastoon on lisätty tieto **pääkäsitellyssä** ratkaistuista asioista. Pääkäsitely on suullinen oikeudenkäyntitilaisuus, joka on pääosin samanlainen kuin kärjäoikeudessa.

Helsingin hovioikeudelle kuuluu asioita, joita ei käsitellä muissa hovioikeuksissa. Näitä erityistehtäviä ovat: sotilasoikeudenkäyntiasiat; eräät immateriaalioikeuden riita-asiat, jotka ovat tulleet Helsingin kärjäoikeudesta; eräät kansainväliset perheoikeusasiat ja lapsikaappausasiat; elinkautiseen vankeuteen tuomitun ja koko rangaistusta rangaistuslaitoksessa suorittamaan määrätyn ehdonalaista vapauttamista koskevat asiat (1.10.2006 alkaen); eräät virkasyyteasiat, valitukset Suomen Asianajajaliiton kurinpitoasioista. Näistä erityistehtävistä johtuen tilastokeskuksen PX-Web Statfin -taulukoissa näkyy Helsingin hovioikeuden alla alioikeutena muitakin kuin Helsingin hovioikeuspiirin kärjäoikeuksia.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Tilasto perustuu kokonaisuaineistoon. Tilaston perustiedot on saatu oikeushallinnon ylläpitämästä hovioikeuksien asianhallintajärjestelmästä. Tilastokeskuksessa hovioikeuksien tiedostoon liitetään vastaava alioikeuden ratkaisu siviiliasioissa tuomioistuinten asianhallintajärjestelmästä (Tuomas) sekä rikosasioissa Sakari-järjestelmästä tietoja käsittelyaikojen laskemista varten.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Tilastossa ovat kaikki hovioikeuksien vuoden aikana lopullisesti ratkaisemat rikos- ja siviiliasiat. Tilaston perusaineistoa voidaan pitää hyvänä.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Tilaston perusaineisto poimitaan tilastovuotta seuraavan vuoden tammikuussa. Tulokset valmistuvat kesäkuun aikana.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Tietoja hovioikeuksien ratkaisemista asioista on saatavissa veloittamatta Tilastokeskuksen verkkopalvelusta aihealueelta Oikeus, PX-Web StatFin -tietokantapalvelussa osoitteessa <http://pxweb2.stat.fi>.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Hovioikeuksien ratkaisut -tilasto sisältää hovioikeuspiireittäin myös kärjäoikeustietoja. Vuoden 2010 alussa muuttuivat kärjäoikeuksien toimialueet eli tuomiopiirit. Tuolloin toimintansa aloitti 27 kärjäoikeutta aiemman 51 sijaan. Osa vanhoista kärjäoikeuksista säilyi ennallaan, mutta suurimmassa osassa sekä nimi että toimialue muuttuivat. Uudet kärjäoikeudet on lueteltu laissa kärjäoikeuslain muuttamisesta (1751/2009). Kärjäoikeusmuutoksesta johtuen hovioikeuksien PX-Web StatFin -tietokantojen aikasarjoja on uudistettu. Vuosien 2009–2012 osalta tiedot on muutettu vastaamaan vuoden 2010 kärjäoikeusluokitusta. Vanhalla kärjäoikeusluokituksella on saatavissa PX-Web- tietokantatietoja vuosilta 2002-2009.

Alkoholirikoksia koskeva rikoslain 50a luku ja alkoholilain muutos tulivat voimaan 1.11. 2009. Uusina rikosnimikkeinä otettiin käyttöön alkoholirikos, törkeä alkoholirikos, lievä alkoholirikos (rikoslakirikoksia) ja alkoholirikkomus (Alkoholilaki). Muutoksen takia rikosnimikkeistöä uudistettiin niin, että ryhmä G Alkoholirikokset poistettiin ja edellä mainitut rikoslakirikokset siirrettiin ryhmään F Muut rikoslakia vastaan tehdyt rikokset. Alkoholirikkomus on ryhmässä H Muita lakeja ja asetuksia vastaan tehdyt rikokset.

Vuoden 2009 alusta käytössä oleva uusi rikosten ryhmittely:

A Omaisuusrikokset

B Henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset

C Seksuaalirikokset

D Rikokset oikeudenkäyttöä, viranomaisia ja yleistä järjestystä vastaan
E Liikenne rikokset
F Muut rikoslakia vastaan tehdyt rikokset
H Muita lakeja ja asetuksia vastaan tehdyt rikokset
I Muut asiat

Uutta ryhmittelyä käytetään tilastovuosien 2009-2012 PX-Web -tietokantataulukossa.

7. Yhtenäisyys

Tilastossa ovat kaikki hovioikeuksien lopulliset ratkaisut siviili- ja rikosasioissa. Vastaavanlaajuisia tilastoja ei julkaista muualla. Tilastossa käytetyt asialuokitukset löytyvät Tilastokeskuksen PX-Web StatFin -tietokannasta. Siviiliasiaain nimikkeistö ja kolminumeroinen rikosluokitus ovat suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi Tilastokeskuksen luokitustietokannassa.

Lisätietoja

Heli Hiltunen 09 1734 3314

Vastaava tilastojohtaja:

Riitta Harala

oikeus@tilastokeskus.fi

www.tilastokeskus.fi

Lähde: Oikeustilastot, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

*Tietopalvelu, Tilastokeskus
puh. 09 1734 2220
www.tilastokeskus.fi*

*Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi*

*ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1798-484X (pdf)*